

העם

פסק-דין עקרוני

צבא ההגנה לישראל קיים כדי לשרת את האינטרסים של מדינת-ישראל. זה ברור. השבוע החליט בית-משפט במדינה זרה, כי צה"ל משרת גם את האינטרסים שלו. הודעה זו היתה כלולה בפסק-דין בעל-מש' מעות מיוחדת.

אנדרה דויד ברוך, חייל בחיל-המילואים הישראלי, שהיה בדרכו לביקור הוריו באל-ג'יריה הצרפתית. בדרך נאסר כעריק מן הצבא הצרפתי, הועמד בפני בית-דין צבאי, נידון לשנת מאסר. אולם בשעת הערעור טען פרקליטו, מנהיג תנועת-החרות הישראלית בצרפת: ברוך שרת בצה"ל בימי מיב-צ'יסיני, ועל כן הוא ראוי לתודת צרפת. היה זה הנימוק שהוציא את ברוך מבית-הסוהר. הקצינים הצרפתיים לא יכלו להת-כחש להגיון הדברים, קבעו כי בצאתו ליב-צ'יסיני שרת צה"ל את האינטרסים הישראליים, ועל כן דינו של ברוך כאילו שירת בצבא הצרפתי עצמו.

פרשת כפר-קאסם האדם הצוחק

תמונה מוזעזעת הרעידה השבוע את לבם של אניני-הטעם במדינה. היא הראתה את אלוף-משנה יששכר ("יסקה") שדמי, צוחק מאוזן עד אוזן, מרים את הגרוש האחד אשר בית-המשפט הצבאי הטיל עליו שלם כקנס עבור חריגה "טכנית" מסמכות. אפשר היה לחשוב, על פי התמונה הצוללת, כי הקצין שמע זה עתה בדיחה מוצ'לחת במיוחד, או שניצח בתחרות-ספורט. אך למ הפרשה, שנסתיימה השבוע בבית-המש' פט, התחילה בצורה שונה לגמרי: בערימת גחיות של גברים, נשים וילדים, אשר הוצ' מרו בשורה ונרצחו בדם קר.

בית-המשפט היה מוסמך לשפוט אם שר' מי היה אחראי לקטל זה. כפי שקבע למעשה בית-משפט אחר, כאשר דן את 11 אנשי מש' מרג'בול. במשפט שדמי שהתנהל בתנאים אחרים לגמרי, הסירו השופטים אתריות ישר' רה זו ממנו. אולם גם הם לא יכלו לבטל את העובדה היסודית כי הרצח בוצע על-ידי אנשים שהיו כפופים לסמכות הפיקודית של שדמי, באזור שהיה שייך לאזור-הפיקוד של שדמי, תוך ביצוע פקודת-עוצר אשר ראשי' תה בחריגתו של שדמי מסמכותו.

לכן, אפילו חופשי שדמי מאחריות פלי' לית לרצח (כפי שקבע עתה בית-המשפט הישראלי), הרי אין פירוש הדבר חוסר-אחריות מוסרית ותמונתו של האדם הצוחק, המרים את עשר הפרוטות, היתה לפחות פגיעה נר' ראה בסעם הטוב. היא היתה גם ביטוי לי' חוסר יכולת לחוש את הטרגדיה האנושית והלאומית המחרידה של פרשת כפר-קאסם.

צוחק הצוחק אחרון. לא היתה זו הפעם הראשונה בה צחק יסקה שדמי בי' מהלך הפרשה. השבוע יכול היה לומר: "צו' חק הצוחק אחרון!" אולם שדמי גם היה הי' צוחק הראשון.

במשפטו של שדמי עצמו היתה האזירה היגיינית ומאופקת. על דוכן-העדים הופיעו קצינים גבוהים, ביניהם הרמטכ"ל לשעבר משה דיין, שהגנו בכל חוסר-יבם על חברם שפעל, לדבריהם, כפי תובת קצין עברי. אולם במשפטם של אנשי משמרה-הגבול שררה אחרת לגמרי. על דוכן-העדים הופיעו אבות שראו כמו עיניהם כיצד נר' צחים ילדיהם, נערות שהתחבאו מתחת לגל הגחיות שעו שהשוטרים ירו בגוססים הי' מוטלים על הארץ, גברים שנשארו נכים לכל ימי חייהם. כאשר הופיע שדמי כעד במשפט זה, כשהוא צוחק בפה מלא צחוק של בטחון עצמי, הכניס לבית-המשפט נימה חדשה וצורמת מאד.

הוא מעולם לא התכחש לצחוק זה. להי' פך, במשפט השני קרא לצלם שהנציח את צחוקו הראשון. צחק שוב לתוך מצלמתו והדגיש: "כתוב שיסקה שדמי עדיין צוחק!"

טרגדיה ברג'ש. שדמי לא היה היחיד שלא היה מסוגל להרגיש את ההבדל בין זיכוי-משפטי לבין סיהור-מוסרי. שיבשת המרכז של אחדות-העבודה, אשר שדמי הוא חבר באחד מקיבוציה, הפסיק יצחק בן-אהרון את הדיונים כשקיבל את הידיעה על פסק-הדין. הוא בישר את הי'

המונצח

ברל לוקר, סוכמד מפא"י, נכנס לאולם דקות מע' סות לפני שהחלה ההצבעה שהכריעה נגדו.

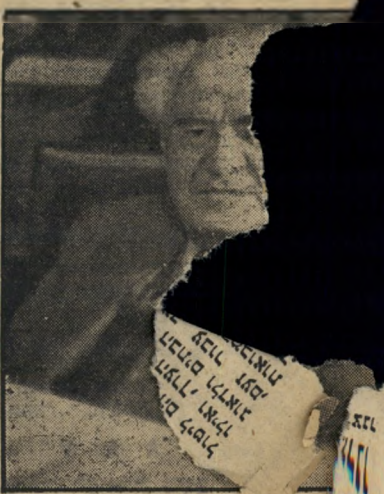
נצח מפא"י שיקר

צ'צם בחירתו של יושב-הראש אינו חשוב ביותר. התפקיד הוא ייצוגי בעיר קר, וכאשר הוא נתון בידי ציג סיעת-המיר עוט, אין בו כמעט כוח שלטוני.

בכל זאת היתה ההצבעה השבוע בעלת כך מכריע, כי היא קבעה תקדים, שלקחו עשייה לחולל מהפכה פסיכולוגית במדינה. למפלגת-שלטון, מסוגה של מפא"י, אסור להראות עלובה. שלטונה בנוי לא רק על כוח ממש' אלא גם על הרושם של כוח — אמונתם של ההמונים ששום דבר לא יעורר, כי נצח מפא"י לא ישר. שבירתה של אגדה זו עשויה לשאת פירות ליד הקלפיות.

הלקח השני היה בכנסת עצמה. מעולם לא היה ברור בצורה כה חותכת עד כמה שנואה מפא"י על כל המפלגות. המחזה של סיעת מפא"י המבודדת וחוסר-הישע, שלא יכלה לגייס לעזרתה אפילו את הפרוגרסיבים ואת פועלי אגודת-ישראל, לא תישכח. היא פותחת אוסקים חדשים למחשבה פוליטית.

כפי שקיחה השבוע חיי' ימני צוהל. הקצחת שהתאחדו כדי להגחיל תבוסה זו למפא"י, אינם מסוגלים להתאחד כדי להקים ממי' שלה נגד מפא"י. שלטונה הממשי של מפא"י נשאר עדיין מוצק מאד. אך תרועת-הנצחון ששטפה השבוע את הכנסת היתה משמעי' תית: משהו קרה. בפעם הראשונה הוכרו על מרד, שהצליח. אחד משלושת התפקידים הי' עליונים במדינה הוצא, לפחות זמנית, מידי מפא"י.



החיוך נעלם. ההצבעה נמרה. בשעה שהררי הי' קורא את הצהרת מפלגתו, יושב לפניו אימרים עייפות ואכזבה מלאה.

ידיעה, קצר גל של מחיאות-כפיים. בערב נערכה במשק מסיבה לכבוד שדמי. בין הנוכחים היה גם ראש המטה הכללי של צה"ל — הסמכות המשפטית העליונה של הצבא, שתפקידו, בין השאר, לאשר או לבטל פסק-דין. כנגד חזית אחידה זו שהתלכדה מאחורי שדמי, וששכחה מזמן את הטרגדיה עצמה שגרמה לפרשה, קמו גם קולות אחרים. תכץ השבוע הארץ במאמר ראשי: "אם ימשך אל"מ שדמי בשירותו הצבאי, יתקבל הרושם שלקצין גבוה מותר לנהוג בחוסר-אחריות לגבי חיי אדם. אם למזל לא יגרומ חוסר-אחריות זה לקרונות ממש' יהיה הקנס עליו 10 פרוטות, ואף יזכה בהמלצה נלהבת להמ' שכת שרותו. יצירת תקדים כזה אינה מש' רתת את האינטרסים של צה"ל. כדי למנוע אותו, על השלטונות הצבאיים להסיק מס' קנה חמורה יותר מחיובו של אל"מ שדמי משהסיק בית-המשפט... רצוי ששרותו בי' צה"ל יופסק."

בצבא, אשר הריח קצין גבוה, מזהיר וי' עטור-נצחון בשל מכירת שק סוכר מרכוש הצבא, היתה מסקנה כואת צריכה להיות הגיונית. אחרת עלול להיחזר הרושם המדכא כי מחיר הסוכר גבוה יותר ממחיר הדם. כי גם בית-המשפט שזיכה את שדמי מאש' מת רצח, קבע כי שדמי חרג מסמכותו לא רק במתן פקודת-עוצר, שלא היה כלל מוס' מן לתת אותה, אלא גם בואת שנתן פקודה לירות ללא אזהרה מוקדמת בכל אדם שיצא מפתח ביתו — פקודה שהיא בלתי-חוקית בצה"ל. על-כך קיבל שדמי קנס של עשר פרוטות ונזיפה.

"אללה ירחמו". זיכויו של שדמי מן האשמה החמורה יותר — אשמת הרצח — נבע בעיקר מן הרקע המשפטי. נגד שדמי היה רק עד אחד — רבי-סרן שמואל מליני' קי. בית-המשפט היה צריך להכריע בין השניים — בין מליניקי, שטען כי שדמי אמר לו "אללה רחמו", על הפלאחים השבים לי' בתייהם, לבין שדמי, שהכחיש את הכל, טען כי אמר שתי מלים אלה רק כעבור שעתים, במקשור אחר. השופט הלוי וחבריו האמינו, כנראה, למליניקי בנקודה זו. השופט קנת וחבריו האמינו לשדמי. קביעתם הכריעה. זיכויו של שדמי היה כמעט וודאי.

הרגע הראשון של פתיחת המשפט רקע משפטי מיוחד זה. אולם זיכוי שדמי זיכוי לאומה בה היתה טרגדיה זו.

עבודה

שכר הטיסה

אחד המקצועות המבוקשים ביותר בישראל הוא מקצוע דיילת-האוויר. מדי שנה, כאשר רק מתפנים מספר מקומות לשירות חברת התעופה הלאומית אל-על, מיד עט זרם של מאות נערות להציע את מועמדותן לי' תפקיד הנכספי. כי בצד המשכורת, וראיית העולם, מקנה מקצוע דיילת גם עליה בי' מעמדה החברתי של הנערה הישראלית. הוא הופך אותה בן-לילה לנערת החברה הי' גבוהה. אולם האפשרויות הרבות הנפתחות בפני הנערה בתפקיד כדיילת, טומנות בי' חובן כנסות לחברה. כי החברה המכשירה את דיילת, משקיעה בה סכום של כמה אלפי ל"י, שולחת את הנערה לזירה של ציה, בה עולים סיכוייה לצדו בעל.

אורך החיים הממוצע של דיילת בשירות אל-על הוא כארבע שנים. אולם על פי רוב, מוצאות הדיילות, המתקבלות לעבודה כחוקות, את בחיר-ליבן בזמן קצר הרבה יותר, מצמצמות את צחת-דיילת החברה. חוזה לתקופת נסיון. לאחרונה הגיע מספר הדיילות הישראליות העוזבות את מקצוען בשל נישואין למימדים כאלה, שחב' רת אל-על מצאה לנכון לשנות את החוזה עם אלה המתקבלות לעבודה כדיילות. חחר זה החדש שנוסח על ידי עורך-דין החברה, מטיל על המתקבלת לקורס הדיילות, מספר הגבלות והתחייבויות מן מרות מאד:

● בעוד שקודם לכן התחייבה החברה להעסיק את בוגרת קורס הדיילות במשך שלוש שנים, היא מתחייבת לפי החוזה החדש, להעסיקה לתקופת נסיון של ששה חודשים, בה היא זכאית להפסיק את עבד' ותה של דיילת לפי שיקול דעת החברה, מבלי להודיע את חסיבה, ללא הודעה מוק' דמת וללא זכות לפיצויים כל שהם. ● לפי החוזה הקודם התחייבה המוע' מרת לעבור בדיקות רפואיות, לשם בדיקת כושרה הגופני למילוי תפקיד הדיילת. בחר זה החדש היא מתחייבת, לעבור ולעשות בדיקות רפואיות, לפיהן תהיה החברה זכ' אית, להפסיק את השתתפותה בקורס או להפסיק את עבודתה... לאחר סיום הקורס,

ללא הודעה מוקדמת וללא פיצויים. התקרבות באויר. לפי סעיפי החוזה החדש, מתחייבת המועמדת לתפקיד דיילת, לעמוד לרשות החברה בכל עת שתדרש במשך שלוש שנים, בעוד שהחברה אינה מתחייבת להעסיקה כלל אפילו אם תצליח בקורס. החברה אינה חייבת בשום מקרה לש' למ דיילת לפני שהתקבלה לעבודה מלאה פיצויים כלשהם, ואילו דיילת מתחייבת לשלם לחברה פיצויים, בסכום בלתי-קבוע מראש, בכל מקרה שתפר התחייבות. אולם הפח העיקרי בחוזה החדש טמון לדיילות שתנשאנה תוך תקופת עבודתן. לפי החוזה החדש מתחייבת הדיילת: א. לא להפסיק את עבודתה אלא לאחר מתן הודעה מוקדמת של שלושה חודשים. ב. להפסיק את עבודתה מיד במקרה שתינשא. ג. לשלם לחברה פיצויים במקרה של הפרת התחייבות.



אולם ההגבלות שיש לא התרעו את הדיילות. כשנפתח לה דיילות חדש באל-על, הי' יחסים מרו' האישי השנוא ביותר מי האיש השנוא ביותר זו הוצגה החדש למשתתפי הכנס' נוער האפרו-אסיאתי בקאהיר. התשובה: בן-גוריון זכה בי' 97% מן הקולות, בקלות את דהיגול (77%) ואת דאלס (72%) החתך של משתתפי הקונגרס הקאהירי אי' נו אופייני לגמרי, כי לקחו בו חלק בעיקר צעירים מן השמאל. בכל זאת הצביע על אמת פשוטה: לגבי המוני הדור הצעיר בי' בשח השחורה והחומה, ביגוי הוא ככל השיעבוד לאימפריאליזם השנוא. על אופיים של המשתתפים מעידות תיצ' אות השאלה: "מי דאנשים הדגולים ביותר בעולם?" התוצאות: עבד אל-נאצר (98%), נהרו (70%). טיטו זכה במקום השלישי, בעוד שאר השוויצ'י נאלץ להתספק במקום השישי — אחרי מאי ססה-טונג והאמרי-יד. השנאה לדיוד בן-גוריון אינה זהה, כנראה, עם השנאה לישראל. כי על השאלה: "מה הידיעה שהיית רוצה לשמוע עליה השנדי?" לא ענה אפילו חלק קטן: "השמדת ישראל". האסיה ופריקה מן האימפריאליזם, איחיד הערבים, שיחורו ירון מידי חוסיין. רק במקום השישי מופיעה תשובה הנוי' (המסך בעמוד 6)